

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

АСАНОВА Аліє Енверівна

УДК [371.134:811.161.2] : [371.15:81'246.2]

**ФОРМУВАННЯ ЛІНГВОДИДАКТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ПОЧАТКОВОЇ
ШКОЛИ
З КРИМСЬКОТАТАРСЬКОЮ МОВОЮ НАВЧАННЯ**

13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Херсон — 2015

Дисертацією є рукопис.

Роботу виконано в Республіканському вищому навчальному закладі «Кримський інженерно-педагогічний університет», Міністерство освіти і науки України

Науковий керівник: доктор педагогічних наук, професор,
Девлетов Ремзі Рефікович,
відділення слов'янських мов та літератур,
Ардаханський державний університет, Республіка
Туреччина;

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, професор,
Заболотська Ольга Олександрівна,
завідувач кафедри англійської мови та
методики її викладання,
Херсонський державний університет;

кандидат педагогічних наук, викладач
Вторнікова Юлія Сергіївна,
викладач кафедри професійної англійської мови,
Одеський національний морський університет.

Захист відбудеться «31» жовтня 2015 року об 11.00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради К 67.051.02 у Херсонському державному університеті за адресою: 73000 Україна, м. Херсон, вул. 40 років Жовтня, 27.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Херсонського державного університету за адресою: 73000 Україна, м. Херсон, вул. 40 років Жовтня, 27.

Автореферат розіслано «30» вересня 2015 року.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

В.В. Денисенко

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність дослідження. Тенденції сучасної вищої освіти потребують перегляду й оновлення змісту професійної педагогічної підготовки, у результаті якої майбутній фахівець опанує низкою компетенцій, необхідних для здійснення освітньої діяльності на високому рівні, трансформованій до регіонально-національних умов.

На підвищенні рівня освіти в Україні наголошується у законодавчо-нормативних документах, серед яких: Державна національна програма «Освіта» («Україна XXI століття»), Закони України «Про вищу освіту», «Про освіту», «Про загальну середню освіту», «Про засади державної мовної політики», Державна програма «Вчитель», Концепція розвитку неперервної педагогічної освіти, Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання.

Врахування регіонального компонента у професійній підготовці зумовлює необхідність оволодіння та практичного застосування студентами лінгводидактичних знань, які сприятимуть реалізації програм навчання в умовах бі- та полілінгвального середовища.

На сучасному етапі розвитку науки одним із провідних напрямків є компетентнісно-орієнтоване навчання. Аналіз досліджень Н.Бібік, Л.Ващенко, Є.Голобородько, Н.Голуб, І.Гудзик, Р.Девлетова, О.Дубасенюк, О.Заболотської, Д.Мертенса, О.Овчарук, Б.Оскарсона, Л.Петухової, О.Савченко, Самон Шо, Л.Синельникової, А.Шелтена підтвердив, що реалізації компетентнісного підходу у вищій освіті надається велика увага. Теоретико-методологічні засади формування професійної готовності студентів до роботи у бі- та трилінгвальному режимі висвітлено у працях М.Берсенєва, Г.Богданович, Н.Величко, В.Григорян, Р.Девлетова, Т.Новікової, Н.Пашковської, Т.Привалової, О.Хорошковської та інших. Проте питання про лінгводидактичну підготовку майбутніх учителів до викладання української мови у початковій школі з кримськотатарською мовою навчання не отримало належної уваги. Недостатньо розробленою залишається проблема визначення сутності і структури лінгводидактичної компетентності (далі – ЛДК) студентів педагогічних спеціальностей, а також методики її формування та розробки навчально-методичного забезпечення.

Науковий аналіз стану досліджуваної проблеми виявив низку суперечностей між:

- соціальною потребою в спеціалістах з розвиненою лінгводидактичною компетентністю та недостатнім урахуванням цієї потреби в практиці фахової підготовки вчителів української мови початкової школи;

- сучасними тенденціями розвитку початкової освіти, спрямованими на формування компетентних фахівців, і відсутністю у змісті професійної підготовки спеціальних курсів, конкретизованих на формування лінгводидактичної компетентності майбутніх учителів української мови в школах з кримськотатарською мовою навчання;

- потребою освітньої практики у науково-методичному забезпеченні та недостатністю його розробленості в сучасній дидактиці вищої школи.

Отже, науково-практичні потреби у розв'язанні виявлених суперечностей, важливість вирішення досліджуваної проблеми та недостатня її розробленість зумовили вибір теми дисертації: **„Формування лінгводидактичної компетентності майбутніх учителів української мови початкової школи з кримськотатарською мовою навчання”**.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконано відповідно до плану науково-дослідної роботи кафедри початкової освіти Республіканського вищого навчального закладу «Кримський інженерно-педагогічний університет». Тему дисертації затверджено вченою радою Республіканського вищого навчального закладу «Кримський інженерно-педагогічний університет» (протокол № 9 від 31.03.2014 р.) та узгоджено в бюро Міжвідомчої ради з координації наукових досліджень з педагогічних і психологічних наук в Україні (протокол № 8 від 25.11. 2014 р.).

Мета дослідження полягає в теоретичному обґрунтуванні та експериментальній перевірці моделі формування лінгводидактичної компетентності майбутніх учителів української мови у початковій школі з кримськотатарською мовою навчання.

Відповідно до мети визначено такі **завдання**:

- уточнити сутність поняття «лінгводидактична компетентність майбутнього вчителя української мови початкової школи з кримськотатарською мовою навчання», визначити її структуру;

- розробити й науково обґрунтувати модель формування лінгводидактичної компетентності майбутнього вчителя української мови початкових класів у школах з кримськотатарською мовою навчання і здійснити її експериментальну перевірку в процесі професійної підготовки;

- виявити критерії та показники рівнів сформованості лінгводидактичної компетентності майбутніх учителів початкової школи в умовах навчальної двомовності;

- експериментально перевірити доцільність та ефективність використання системи бі- та трилінгвальних бінаправлених завдань і вправ.

Об'єкт дослідження: процес професійної підготовки майбутніх учителів української мови у початковій школі в умовах вищого педагогічного навчального закладу.

Предмет дослідження: система роботи з формування лінгводидактичної компетентності майбутніх учителів української мови початкових класів у школах з кримськотатарською мовою навчання.

Гіпотеза дослідження ґрунтується на припущенні про те, що формування лінгводидактичної компетентності майбутніх учителів української мови початкових класів у школах з кримськотатарською мовою навчання буде продуктивним, якщо у навчальному процесі реалізувати наступні організаційно-

педагогічні умови: створення мотиваційного середовища, що сприяє формуванню лінгводидактичної компетентності; забезпечення теоретико-методичної підготовки студентів до формування лінгводидактичної компетентності через впровадження до навчального процесу інноваційних спецкурсів і спецсемінірів; залучення студентів до оцінювальної діяльності; забезпечення лекційних і практичних занять з дисциплін лінгводидактичного циклу навчально-методичними матеріалами, що враховуватимуть регіональні умови.

Для досягнення визначеної мети та вирішення поставлених завдань було використано комплекс **методів дослідження**:

- *теоретичних*: вивчення, аналіз та узагальнення психолого-педагогічної, лінгвістичної, навчально-методичної літератури з теми дослідження, державних документів з метою вивчення стану досліджуваної проблеми; порівняння (для зіставлення різних точок зору, розгляд теоретичних питань з визначення понятійно-категоріального апарату (п.п. 1.1 – 1.3; 2.1); моделювання (для розробки моделі формування ЛДК майбутніх учителів української мови у початковій школі (п.п. 2.2);

- *емпіричних*: діагностичні (анкетування, опитування, тестування, аналіз практичних робіт, бесіди, педагогічне спостереження за навчальною діяльністю студентів) (п.п. 3.1); моделювання (п.п. 2.3); педагогічний експеримент (констатувальний, формувальний та контрольний для формування ЛДК студентів спеціальності «Початкова освіта» та перевірки ефективності розробленої моделі) (п.п. 3.1 – 3.3);

- *статистичних*: статистична обробка даних, інтерпретація (для встановлення достовірності та репрезентативності отриманих результатів; кількісного та якісного аналізу експериментальних даних), графічне зображення результатів (п.п. 3.1; 3.3).

Експериментальною базою дослідження визначено Республіканський вищий навчальний заклад «Кримський інженерно-педагогічний університет». До участі в експерименті було залучено 142 студента (із них 94 студента психолого-педагогічного факультету, спеціальності «Початкова освіта» та 48 студентів історико-філологічного факультету, спеціальності «Кримськотатарська та українська мови і література»), 14 викладачів та 48 учителів загальноосвітніх навчальних закладів.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що:

- *вперше* науково обґрунтовано й експериментально перевірено модель формування лінгводидактичної компетентності майбутніх учителів української мови початкових класів у школах з кримськотатарською мовою навчання, яка складається з цільового, теоретико-методологічного, змістового та блоку оцінки результатів освітньої діяльності;

- *уточнено* сутність поняття «лінгводидактична компетентність майбутнього вчителя української мови у початковій школі з кримськотатарською мовою навчання» та визначено її структуру;

- визначено критерії (особистісно-мотиваційний, знаннєвий, пізнавально-операційний, аналітико-оцінювальний) і показники рівнів сформованості лінгводидактичної компетентності майбутніх учителів української мови початкових класів у школах з кримськотатарською мовою навчання; науково обґрунтовано й експериментально перевірено організаційно-педагогічні умови її формування;

- подальшого розвитку набуло змістово-методичне забезпечення процесу формування лінгводидактичної компетентності майбутніх учителів української мови у початковій школі з кримськотатарською мовою навчання.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що експериментально перевірено розроблену й науково-обґрунтовану модель формування лінгводидактичної компетентності майбутніх учителів української мови у початковій школі з кримськотатарською мовою навчання. Модернізовано й удосконалено зміст викладання дисциплін лінгводидактичного циклу за рахунок упровадження системи бінаправлених вправ і завдань з формування базових та метапредметних компетенцій. Розроблено та апробовано програму спецсемінару «Лінгводидактична підготовка майбутніх учителів української мови початкової школи» та методичний посібник «Навчально-методичні матеріали з формування лінгводидактичної компетентності майбутніх учителів української мови в початковій школі (у школах з кримськотатарською мовою навчання)». Крім того, вперше розглянуто лінгводидактичне резюме та лінгводидактичне резюме як ефективні засоби формування професійних компетенцій майбутніх учителів української мови у початковій школі.

Матеріали дослідження *впроваджено* у навчальний процес РВНЗ «Кримський інженерно-педагогічний університет» (витяг з наказу № 37-а від 11.11.2013 р.), Муніципального урядового загальноосвітнього закладу «Литвиненківська середня школа» (довідка № 18 від 05.03.2015 р.), Муніципального урядового загальноосвітнього закладу «Білогірська середня школа № 4» (довідка № 21д від 26.05.2015 р.), Муніципального урядового загальноосвітнього закладу «Зуйська середня школа № 2» (довідка № 14 від 28.05.2015 р.).

Достовірність результатів дослідження забезпечувалася методологічною та теоретичною обґрунтованістю концептуальних положень; використанням системи методів дослідження; якісною та кількісною інтерпретацією отриманих результатів; дослідно-експериментальною перевіркою висунутої гіпотези дослідження.

Особистий внесок здобувача. У розробленому у співавторстві з науковим керівником д.пед.н., проф. Р.Девлетовим посібнику «Навчально-методичні матеріали з формування лінгводидактичної компетентності майбутніх учителів української мови в початковій школі (у школах з кримськотатарською мовою навчання)» дисертантом розроблено комплекс бінаправлених вправ і завдань з

формування базових та метапредметних компетенцій як студентів, так і учнів початкової школи з кримськотатарською мовою навчання.

Апробація результатів дисертації. Основні теоретико-практичні положення дисертації представлено на наукових і науково-практичних конференціях, семінарах та вебінарах:

- *міжнародних*: «Актуальные проблемы этнополитической и социально-экономической истории и культуры Крыма» (м. Сімферополь, АР Крим, 2012 р.); «Языковое образование студентов-нефилологов: теория и практика» (м. Тирасполь, Молдова, 2013 р.); «Диалог культур в полиэтничном мире» (м. Сімферополь, АР Крим, 2013 р.); «Проблемы модернизации образовательного процесса в школе и вузе. Традиции и инновации в педагогике начальной школы» (м. Сімферополь, АР Крим 2013 р.); «Викладач і студент: умови особистісно-професійного зростання» (м. Черкаси, Україна, 2014 р.); «Міжкультурні комунікації: лінгвістичні реалії» (м. Алушта, 2014 р.); «Билингвальное (полилингвальное) образование и межкультурная коммуникация в XXI веке» (м. Чебоксари, Росія, 2014 р.); «Актуальные проблемы современного образования: опыт и инновации» (м.Тольятті, Росія, 2014 р.); Міжнародний вебінар «Современные педагогические концепции: возможности внедрения и реализации» (м. Ардахан, Республіка Туреччина, 2015 р.);

- *всукраїнських*: «Леся Українка і контексти» (м. Сімферополь-Ялта, 2011 р.), «Традиции и инновации в педагогике начальной школы» (м. Сімферополь, 2012 р.), «Тарас Шевченко і сьогодення» (м. Сімферополь, 2012-2013 рр.), «Проблеми освітнього і наукового контентів професійної підготовки вчителів філологів» (м. Глухів, 2013 р.), «Январские педагогические чтения: Современная система образования: опыт прошлого – взгляд в будущее» (м. Сімферополь, 2014 р.);

- *регіональних*: «XVIII научно-теоретическая конференция профессорско-преподавательского состава, аспирантов и студентов Крымского инженерно-педагогического университета» (м. Сімферополь, 2012 р.), «XIX научно-теоретическая конференция профессорско-преподавательского состава, аспирантов и студентов Крымского инженерно-педагогического университета» (м. Сімферополь, 2013 р.), «Крымские диалоги: культура, искусство, образование» (м. Сімферополь, 2013 р.), «Актуальные проблемы современного начального образования в условиях реализации ФГОС» (м. Сімферополь, 2014 р.), «ФГОС НОО. Портфолио ученика начальной школы: оценка достижения планируемых предметных и метапредметных результатов» (м. Сімферополь, 2014 р.), «ФГОС НОО. Требования к организации и содержанию внеурочной деятельности младших школьников» (м. Сімферополь, 2014 р.), «Педагогический эксперимент: подходы и проблемы» (м. Сімферополь, 2015 р.), «Традиции и инновации в педагогике начальной школы» (м. Сімферополь, 2015 р.).

Публікації. Результати дисертаційного пошуку відображено у 13 публікаціях автора; із них 6 статей у наукових фахових виданнях України, 3 у

зарубіжних виданнях (з них 1 – у зарубіжному науковому фаховому виданні), 3 – в матеріалах та тезах конференцій; 1 навчально-методичний посібник.

Структура роботи. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків до них, загальних висновків, списку використаних джерел (291 найменування, що охоплюють 29 сторінок) та 14 додатків. Загальний обсяг дисертації становить 226 сторінок, з них 197 сторінок основного тексту. Робота містить 23 таблиці, 16 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **вступі** обґрунтовано актуальність досліджуваної проблеми; визначено мету та завдання, об'єкт і предмет, гіпотезу, охарактеризовано методи дослідження; висвітлено наукову новизну, теоретичне й практичне значення роботи; подано відомості про апробацію результатів дослідження; наведено інформацію про структуру та обсяг дисертації.

У першому розділі **«Теоретичні засади формування лінгводидактичної компетентності майбутніх учителів української мови у початковій школі з кримськотатарською мовою навчання»** охарактеризовано понятійно-термінологічний апарат дослідження, психолінгвістичні основи формування означеної компетентності вчителя, а також висвітлено питання становлення й особливостей формування цього феномену у студентів спеціальності «Початкова освіта».

На підставі аналізу підходів науковців Н.Бібік, І.Варнавської, М.Вашуленко, О.Глузман, Н.Голуб, І.Гудзик, Р.Девлетова, О.Заболотської, І.Зимньої, Н.Остапенко, М.Пентилюк, Л.Петухової, О.Пометун, Дж. Равен, О.Савченко, Л.Синельникової, А.Хуторського обґрунтовано власні позиції щодо визначення ключових понять дослідження.

Під *компетенцією* розуміємо володіння певними знаннями, уміннями та навичками, які характеризують рівень сформованості однієї з ключових компетенцій. *Компетентність* розглядаємо як особистісну характеристику, що відображає рівень професіоналізму.

Узагальнення теоретичних положень, висвітлених у наукових джерелах, дозволило дати визначення *лінгводидактичної компетентності майбутнього вчителя української мови у початковій школі з кримськотатарською мовою навчання* як інтегративної якості особистості, представлені сукупністю базових та метапредметних компетенцій, що дозволяють успішно здійснювати професійну діяльність в умовах навчального контактування української та кримськотатарської мов.

У дослідженні подано структуру лінгводидактичної компетентності студентів спеціальності «Початкова освіта», до якої віднесено базові та метапредметні компетенції. До базових належать комунікативна, мовна, лінгвістична, соціокультурна, лінгвопедагогічна, текстова та загальнопедагогічна компетенції; до метапредметних – перекладацька, бі- і трилінгвальна методична, крос-культурна, предметна, інформатична, загальнометодична та

літературознавча. Визначені компетенції орієнтовані на успішне здійснення майбутніми вчителями української мови у початковій школі професійної діяльності у полікультурному середовищі Криму.

До теоретичних основ досліджуваної проблеми належить вивчення психолінгвістичних та психологічних засад підготовки майбутніх учителів початкової школи до роботи у бі- та трилінгвальному режимі. Визначено, що значну роль відіграють внутрішні та зовнішні мотиви, мовний і мовленнєвий досвід студентів, їх гностичні, дидактичні, конструктивні, організаторські, перцептивні, прогностичні та експресивні здібності.

У другому розділі **«Модель формування лінгводидактичної компетентності майбутніх учителів української мови у початковій школі з кримськотатарською мовою навчання»** представлено й науково обґрунтовано модель, теоретико-методологічною основою розробки якої слугували компетентнісний, системний, особистісно-орієнтований, комунікативно-діяльнісний, полікультурний і білінгвальний підходи.

У ході теоретичного обґрунтування моделі (рис.1) доведено, що формування лінгводидактичної компетентності майбутніх фахівців передбачає реалізацію наступних принципів: загальнопедагогічних (науковості, доступності, наочності, систематичності і послідовності, наступності і перспективності, зв'язку теорії з практикою) та лінгводидактичних (синергетичності, засвоєння мовної картини етносу, білінгвальної комунікативності, розвитку чуття мови, врахування філологічного досвіду, професійної спрямованості навчання, врахування рідної мови, контрастивності, врахування мови-посередника, бінарності подання і засвоєння мовного та мовленнєвого матеріалу, мажорності, врахування регіональних умов, врахування синхронності вивчення мов, крос-культурності навчання та виховання, формування вторинної мовної особистості).

Розроблена модель містить цільовий, теоретико-методологічний, змістовий та блок оцінки результатів освітньої діяльності. У *цільовому блоці* сформульовано мету та завдання процесу формування лінгводидактичної компетентності майбутніх учителів; у *теоретико-методологічному* обґрунтовано наукові підходи і принципи організації навчання; у *змістовому* блоці визначено компоненти й описано етапи формування ЛДК майбутніх учителів української мови у початковій школі з кримськотатарською мовою навчання; у блоці *оцінки результатів освітньої діяльності* представлено критерії та уточнено рівні сформованості досліджуваної компетентності. Описано етапи та засоби формування лінгводидактичної компетентності (мотиваційний, процесуальний та оцінювально-результативний).

Розробка та впровадження моделі формування ЛДК спрямовуються на оволодіння високим рівнем сформованості ЛДК майбутніми вчителями української мови у початковій школі з кримськотатарською мовою навчання, який характеризується умінням визначати мету власної діяльності; проявом стійкого

Рис.1. Модель формування лінгводидактичної компетентності майбутніх учителів української мови у початковій школі з кримськотатарською мовою навчання

пізнавального інтересу; прагненням до саморозвитку та самореалізації; впевненим володінням термінологічним апаратом; розумінням сутності ЛДК та її структури; вільною орієнтацією в основних прийомах і методах формування базових та метапредметних компетенцій; умінням аналізувати, добирати, виконувати та складати вправи і завдання з формування базових та метапредметних компетенцій, а також фрагменти і плани-конспекти уроків з української мови у початковій школі з кримськотатарською мовою навчання з їх використанням; умінням на професійному рівні застосовувати прийоми зіставлення, порівняння та навчального перекладу; готовністю до об'єктивної оцінки навчальних результатів, самоаналізу та самовдосконалення; створенням власних резюме та реноме; свідомим здійсненням рефлексивної діяльності.

Реалізація моделі професійної підготовки студентів спеціальності «Початкова освіта» можлива завдяки дотриманню таких організаційно-педагогічних умов, як створення мотиваційного середовища, що сприяє формуванню лінгводидактичної компетентності; забезпечення теоретико-методичної підготовки студентів до формування лінгводидактичної компетентності; залучення майбутніх учителів до оцінювальної діяльності; забезпечення лекційних і практичних занять з дисциплін лінгводидактичного циклу навчально-методичними матеріалами.

Відповідно до визначених структурних компонентів виділено наступні критерії: особистісно-мотиваційний (мотиваційний компонент), знаннєвий (когнітивний компонент), пізнавально-операційний (діяльнісний компонент) та аналітико-оцінювальний (рефлексивний компонент). На основі комплексного врахування визначених критеріїв та їх показників виділено й охарактеризовано чотири рівні сформованості ЛДК майбутніх учителів: високий, достатній, середній і початковий.

Формування лінгводидактичної компетентності студентів спеціальності «Початкова освіта» відбувається у три етапи (мотиваційний, процесуальний, оцінювально-результативний), кожен з яких реалізується завдяки застосуванню різних засобів та шляхів. На мотиваційному етапі проводяться методичний семінар та майстер-клас, впроваджується видання тримовної газети «Початок Плюс – Ільк адим Плюс – Начало Плюс» у рамках роботи гуртка юного журналіста, а також вступні лекційні та семінарські заняття. Процесуальний етап передбачає розробку та впровадження програми спецсемінару «Лінгводидактична підготовка майбутніх учителів української мови початкової школи» та навчально-методичного посібника «Навчально-методичні матеріали з формування лінгводидактичної компетентності майбутніх учителів української мови в початковій школі (у школах з кримськотатарською мовою навчання)», поступове наповнення лінгводидактичного резюме. Оцінювально-результативний етап включає заповнення лінгводидактичного реноме, самооцінку та взаємооцінку навчальної діяльності.

У третьому розділі «**Експериментальна перевірка ефективності формування лінгводидактичної компетентності майбутніх учителів української мови у початковій школі з кримськотатарською мовою навчання**» висвітлено організацію й методику дослідної роботи, розкрито зміст і проаналізовано результати констатувального, формувального та контрольного етапів педагогічного експерименту.

Метою *констатувального етапу* було виявлення рівнів сформованості компонентів лінгводидактичної компетентності майбутніх учителів української мови у початковій школі з кримськотатарською мовою навчання. На цьому етапі реалізовувалася діагностика вихідних рівнів сформованості лінгводидактичної компетентності студентів спеціальності «Початкова освіта»; аналізувалися й узагальнювалися отримані кількісні та якісні показники.

Діагностика вихідних рівнів сформованості ЛДК майбутніх учителів української мови й аналіз та узагальнення отриманих кількісних і якісних показників реалізовувались у власне дослідно-експериментальній частині констатувального етапу експерименту. Для цього використано визначені раніше критерії: особистісно-мотиваційний (мотиваційний компонент), знаннєвий (когнітивний компонент), пізнавально-операційний (діяльнісний компонент) та аналітико-оцінювальний (рефлексивний компонент).

Результати, отримані після застосування комплексу діагностичних методик, засвідчили про необхідність підвищення мотивації студентів шляхом створення відповідних організаційно-педагогічних умов у процесі професійної підготовки (студенти обох спеціальностей знаходилися переважно на середньому рівні). Сформованість когнітивного компонента на середньому і початковому рівнях продемонструвала більшість студентів як на спеціальності «Початкова освіта», так і на спеціальності «Кримськотатарська та українська мови і література». Так, у перших переважає початковий рівень, у других – середній. Отримані дані також засвідчили про незадовільний стан сформованості діяльнісного та рефлексивного компонентів.

На основі узагальнення результатів діагностики зафіксовано, що за всіма компонентами студенти обох спеціальностей знаходяться переважно на середньому та початковому рівнях. Проте, значно нижчими показниками відрізнялися результати, отримані на спеціальності «Початкова освіта», що дозволило визначити їх як ЕГ, а студентів спеціальності «Кримськотатарська та українська мови і література» – як КГ.

Отримані дані не відповідають сучасним вимогам, а тому професійна підготовка майбутніх учителів початкових класів потребує кардинального удосконалення і має враховувати особливості полілінгвального середовища.

Формувальний етап експерименту складався з двох частин – підготовчої та основної. Підготовча частина передбачала проведення методичного семінару та майстер-класу, під час яких відбувалося первинне ознайомлення студентів, викладачів та вчителів-практиків із сутністю поняття лінгводидактичної

компетентності майбутніх учителів української мови у початковій школі з кримськотатарською мовою навчання; заохочення учасників до оволодіння інноваційними засобами, прийомами та формами викладання дисциплін мовного циклу в білінгвальному середовищі.

Основна частина включала в себе реалізацію моделі формування лінгводидактичної компетентності через розробку і впровадження у процес професійної підготовки спецсемінару «Лінгводидактична підготовка майбутніх учителів української мови початкової школи» та навчально-методичного посібника «Навчально-методичні матеріали з формування лінгводидактичної компетентності майбутніх учителів української мови в початковій школі (у школах з кримськотатарською мовою навчання)», а також окремих їх положень під час викладання ДЛЦ; наповнення лінгводидактичного резюме. Крім того, підвищенню мотивації сприяло залучення студентів до видання єдиної у Криму тримовної газети «Початок Плюс – Ильк адым Плюс – Начало Плюс» у межах роботи гуртка юного журналіста «Початок Плюс», організованого при кафедрі початкової освіти.

У процесі професійної підготовки студентів застосовувалися різноманітні види організації навчання, серед яких: лекції (проблемні лекції, лекції-візуалізації), семінари (власне семінари, семінари-практикуми, семінари-дискусії); а також методи (бесіда, пояснення, обговорення, дискусія, моделювання, проблемні ситуації, проектна діяльність, унаочнення, виступи з доповідями та рефератами, презентації фрагментів і планів-конспектів уроків, інтерактивні та інноваційні методи тощо) та форми (індивідуальна, групова, колективна, самостійна робота; оцінювання власних досягнень та взаємооцінювання), за рахунок чого актуалізувалося формування всіх компонентів ЛДК майбутніх фахівців.

Під час *контрольного етапу* здійснено підсумковий зріз знань студентів ЕГ і КГ; аналіз, узагальнення й порівняння вихідних та прикінцевих результатів; сформульовано загальні висновки.

Порівняльний аналіз отриманих результатів дозволив простежити динаміку рівнів сформованості мотиваційного компонента лінгводидактичної компетентності майбутніх учителів, який засвідчив суттєві позитивні зміни в ЕГ, та незначні позитивні зрушення у КГ.

При повторному проведенні анкетування та тестування студентів з метою виявлення кількісних і якісних змін у показниках когнітивного компонента зроблено висновки, що студенти ЕГ знаходяться переважно на високому (29,8 %) і достатньому рівнях (38,3 %), у той час, коли у студентів КГ переважають середній (54,2 %) та достатній рівні (18,7 %).

Позитивні зміни на спеціальності «Початкова освіта» виявлено також у показниках діяльнісного компонента: якщо на констатувальному етапі у цій групі переважали початковий (54,3%) та середній (29,8 %), то на контрольному – достатній (39,4%) та високий (25,6 %) рівні. Поряд із цим, у КГ середній (41,7 %/

43,7%) і достатній (31,2 %/ 33,3 %) переважають як на констатувальному, так і на контрольному етапах педагогічного експерименту.

Обробка результатів діагностики сформованості рефлексивного компонента дозволила простежити суттєві позитивні зміни в ЕГ: якщо на констатувальному етапі переважна більшість студентів цієї групи знаходилася на середньому (36,2 %) і достатньому (34,0 %) рівнях, то на контрольному тут домінували достатній (45,7 %) і високий (28,7 %) рівні. Щодо КГ, то різниця у показниках виявилася незначною: як на початку, так і в кінці педагогічного дослідження в групі переважали середній (25,0 %/ 29,1 %) та достатній (41,6 %) рівні сформованості рефлексивного компонента.

На основі узагальнення отриманих результатів у ході формувального етапу експерименту зафіксовано позитивну динаміку підвищення рівнів сформованості кожного компонента лінгводидактичної компетентності майбутніх учителів української мови початкової школи з кримськотатарською мовою навчання в ЕГ, що значно перевищує показники, отримані у студентів КГ.

Результати динаміки суттєвих зрушень у показниках рівнів сформованості ЛДК студентів ЕГ та КГ графічно відображено на рисунку 2.

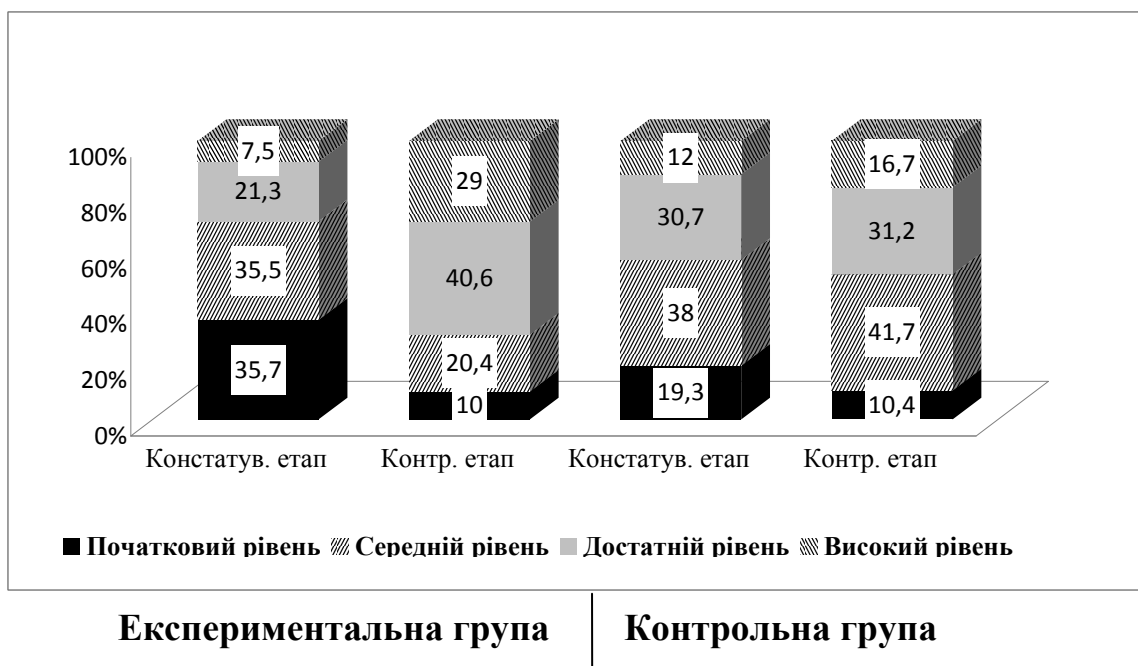

Рис 2. Динаміка рівнів сформованості ЛДК майбутніх учителів української мови у школах з кримськотатарською мовою навчання

Покомпонентний аналіз сформованості лінгводидактичної компетентності засвідчив, що в обох групах відбулися позитивні зрушення у порівнянні з показниками на початку експерименту, однак динаміка цих змін в ЕГ значно перевищує їх у КГ. Так, в ЕГ кількість студентів з високим рівнем сформованості ЛДК збільшилася на 21,5 %, а в КГ – на 4,7 %. Суттєве зменшення кількості студентів з початковим рівнем зафіксовано в ЕГ – на 25,7 %, а в КГ – на 8,9 %.

Кількість майбутніх учителів з достатнім рівнем сформованості ЛДК в ЕГ зростає на 19,3%, а в КГ – лише на 0,5%. Відсоток студентів з середнім рівнем в ЕГ знизився на 15,1 %, в той час, коли у КГ він на 3,7 % зріс.

Слід зазначити, що позитивні зміни пояснюються ефективністю дослідно-експериментальної роботи, а саме: 1) впровадженням до навчально-виховного процесу професійної підготовки майбутніх учителів української мови у школах з кримськотатарською мовою навчання розробленої моделі, яка становить єдність цільового, теоретико-методологічного, змістового блоків та блоку оцінки результатів освітньої діяльності, і включає мотиваційний, когнітивний, діяльнісний та рефлексивний компоненти; 2) розробкою та впровадженням програми спецсемінару «Лінгводидактична підготовка майбутніх учителів української мови початкової школи»; 3) апробацією навчально-методичного посібника «Навчально-методичні матеріали з формування лінгводидактичної компетентності майбутніх учителів української мови в початковій школі (у школах з кримськотатарською мовою навчання)».

Таким чином, у ході аналізу отриманих результатів підтверджено правильність висунутої гіпотези та успішно реалізовано визначені організаційно-педагогічні умови: створення мотиваційного середовища, що сприяє формуванню лінгводидактичної компетентності; забезпечення теоретико-методичної підготовки студентів до формування лінгводидактичної компетентності через впровадження до навчального процесу інноваційних спецкурсів і спецсемінірів; залучення студентів до оцінювальної діяльності; забезпечення лекційних і практичних занять з дисциплін лінгводидактичного циклу навчально-методичними матеріалами, що враховуватимуть регіональні умови.

Доведено ефективність розробленої та впровадженої моделі формування лінгводидактичної компетентності майбутніх учителів української мови у початковій школі з кримськотатарською мовою навчання. Це дає змогу стверджувати, що мету дослідження досягнуто, а його завдання повністю вирішені.

ВИСНОВКИ

Дисертаційне дослідження присвячено проблемі формування лінгводидактичної компетентності майбутніх учителів української мови у початковій школі з кримськотатарською мовою навчання. У результаті науково-методичного пошуку сформульовано низку аргументованих висновків:

1. На основі аналізу науково-методичної, психолого-педагогічної, філософської літератури уточнено сутність поняття «лінгводидактична компетентність майбутнього вчителя української мови у початковій школі з кримськотатарською мовою навчання», під якою розуміємо інтегративну якість особистості, що включає сукупність базових та метапредметних компетенцій і дозволяє успішно здійснювати професійну діяльність в умовах навчального контактування української та кримськотатарської мов.

2. Розроблено й науково обґрунтовано модель формування лінгводидактичної компетентності майбутніх учителів української мови у початковій школі з кримськотатарською мовою навчання, яка складається з чотирьох взаємопов'язаних блоків: цільового (формулювання мети та завдань процесу формування лінгводидактичної компетентності майбутніх учителів української мови початкової школи з кримськотатарською мовою навчання), теоретико-методологічного (врахування підходів, принципів навчання), змістового (компоненти та етапи формування лінгводидактичної компетентності студентів) та блоку оцінки результатів освітньої діяльності (критерії, показники та рівні сформованості лінгводидактичної компетентності майбутніх учителів); здійснено її експериментальну перевірку в процесі професійної підготовки студентів спеціальності «Початкова освіта».

3. Виявлено критерії та показники рівнів сформованості лінгводидактичної компетентності майбутніх учителів початкової школи в умовах українсько-кримськотатарської та кримськотатарсько-української навчальної двомовності, а саме: особистісно-мотиваційний (уміння визначати мету власної викладацької діяльності, прагнення до особистісного розвитку і встановлення соціального статусу, розуміння студентом престижності обраної професії та прагнення до самореалізації, самоактуалізації), знансєвий (знання сутності і структури лінгводидактичної компетентності, термінологічного апарату, характеристики вправ та завдань з формування базових і метапредметних компетенцій, усвідомлення мети та завдань бінаправлених вправ і завдань, а також прийомів зіставлення, порівняння та навчального перекладу в процесі викладання української мови в білінгвальному режимі), пізнавально-операційний (володіння лінгводидактичною мовою та мовленням, уміння аналізувати, виконувати та складати вправи і завдання з формування базових та метапредметних компетенцій, а також фрагменти і плани-конспекти уроків з української мови у початковій школі з кримськотатарською мовою навчання з їх використанням, уміння застосовувати прийоми подолання та попередження інтерференційних помилок) та аналітико-оцінювальний (уміння адекватно оцінювати власні навчальні досягнення, а також досягнення однокласників та учнів, здатність до самоаналізу і самовдосконалення). З урахуванням результатів теоретичного аналізу, емпіричного досвіду, даних констатувального експерименту визначено чотири рівні сформованості лінгводидактичної компетентності: високий, достатній, середній та початковий.

4. Доведено ефективність і методичну доцільність використання системи бінаправлених бі- та трилінгвальних завдань і вправ як ефективного засобу формування лінгводидактичної компетентності, а також подолання і попередження інтерференційних помилок при співвивченні української та кримськотатарської мов.

Дисертаційне дослідження не вичерпує всіх аспектів проблеми формування лінгводидактичної компетентності майбутніх учителів української мови у

початковій школі з кримськотатарською мовою навчання. Залишаються актуальними питання, пов'язані з вивченням можливостей застосування запропонованої моделі у контексті неперервної педагогічної освіти, а також на філологічних факультетах педагогічних вищих навчальних закладів. Подальшої розробки потребує проблема навчально-методичного забезпечення, методичних посібників і дидактичних матеріалів для формування лінгводидактичної компетентності студентів спеціальності «Початкова освіта» в умовах полікультурного навчального середовища.

Основний зміст дисертації відображено у таких публікаціях:

Статті в наукових фахових виданнях України:

1. Асанова А.Е. Компетентнісний підхід до лінгводидактичної підготовки майбутніх учителів української мови у початковій школі в полілінгвальному середовищі / А.Е. Асанова // Науковий часопис НПУ ім. М.П.Драгоманова. – Сер.16: Творча особистість учителя: проблеми теорії і практики: зб.наук.праць / Ред.кол.: Гузій Н.В. (відп.ред.). – Вип.20 (30). – 2013. – С. 3-5.

2. Асанова А.Е. Шляхи формування білінгвальної методичної компетенції майбутніх учителів української мови у кримській початковій школі / А.Е. Асанова // Вісник Черкаського університету: наук.журнал / Ред.кол.: Кузьминський А.І. та ін. – Вип. 15 (308).– Черкаси: ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2014. – С. 15-21.

3. Асанова А.Е. Мовна гра як прийом формування перекладацької компетенції майбутнього вчителя української мови / А.Е. Асанова // Ученые записки Таврического национального университета им. В.И. Вернадского. – Серия «Филология. Социальные коммуникации». – Том 27 (66). – № 1. Ч.1. – Симферополь, 2014. – С. 170-175.

4. Асанова А.Е. Інформаційна компетенція як компонент лінгводидактичної підготовки майбутніх учителів української мови у кримськотатарській початковій школі / А.Е. Асанова // Інформаційні технології в освіті: Зб. наук. пр. Вип. 22. – Херсон: ХДУ, 2015. – С.175-180.

5. Асанова А.Е. Актуальні підходи до формування лінгводидактичної компетентності майбутніх учителів української мови у кримськотатарській школі / А.Е. Асанова // Молодь і ринок. Наук. журнал / Ред.кол.: Василиків І. та ін. – Дрогобич: Дрогобицький держ.пед. ун-т ім. І. Франка, 2015.– С. 149-153.

6. Асанова А.Е. Лінгводидактична компетентність як кінцевий освітній результат реалізації моделі професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи / А.Е. Асанова // Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України: електрон. наук. фах. вид. / Ред.кол.: Галімов А.В. та ін. – Хмельницьк: Нац. акад. Держ. прикордон. служби України ім. Б. Хмельницького, 2015. – Вип.3. [Електрон. ресурс]. Режим доступу: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=njuu_all&C21COM=

S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21COLORTERMS=0&S21P03=I=
&S21STR=EJ000054%2F2015%2F3

Статті у зарубіжних наукових виданнях:

7. Асанова А.Э. Формирование билингвальной методической компетенции будущих учителей украинского языка в начальной школе / А.Э. Асанова // Билингвальное (полилингвальное) образование и межкультурная коммуникация в XXI веке: сб. науч.статей / Отв.ред. Захарова Г.П. – Чебоксары: Чуваш. гос. пед. ун-т, 2014.– С. 232-235.

Матеріали і тези доповідей:

8. Асанова А.Е. Показники сформованості лінгводидактичної компетентності майбутніх учителів української мови у початковій школі / А.Е. Асанова // Традиции и инновации в педагогике начальной школы: науч.издан. / Ред. кол.: Девлетов Р.Р. и др. – Вып. 4. – Симферополь: Оджакъ, 2013. – С. 47-52.

9. Асанова А.Э. Формирование переводческой компетенции будущих учителей украинского языка в школах с русским и украинским языками обучения / А.Э. Асанова // Материалы междунар. науч.-практ. конф. «Проблемы модернизации образовательного процесса в школе и вузе. Традиции и инновации в педагогике начальной школы» / Ред. кол.: Голобородько Е.П. и др. – Симферополь: Оджакъ, 2013. – С. 80-82.

10. Асанова А.Э. Система упражнений по формированию переводческой компетенции будущих учителей начальных классов в школах с двумя языками обучения / А.Э. Асанова // Материалы междунар.науч.-практ. конф. «Языковое образование студентов-нефилологов: теория и практика» / Ред.кол.: Л.И. Васильева и др. – Тирасполь: Изд-во Приднестровского ун-та, 2013. – С. 153-158.

11. Асанова А.Э. О сущности и содержании лингводидактической подготовки будущих учителей начальных классов / А. Э. Асанова // Материалы науч.-практ.конф. (заочной) с международным участием «Актуальные проблемы современного образования: опыт и инновации» / Отв. ред. Нагорнова А.Ю. – Ульяновск: SIMJET, 2014. – С. 311-316.

12. Асанова А.Е. Формування лінгвопедагогічної компетенції майбутніх учителів початкових класів у контексті лінгводидактичної підготовки / А. Е. Асанова // Збірка тез доповідей Міжнар.наук.-практ. конф. «Вища школа: сучасні тенденції розвитку»/ Ред.кол.: Кузьмінський А.І. та ін. – Черкаси-Слов'янськ: Вид-во Б.І. Маторіна, 2015. – С. 8-11.

Навчально-методичні видання:

13. Асанова А.Е. Навчально-методичні матеріали з формування лінгводидактичної компетентності майбутніх учителів української мови в початковій школі (у школах з кримськотатарською мовою навчання) / Уклад. А.Е.Асанова, Р.Р. Девлетов. – Сімферополь: Оджакъ. – 2014. – 144 с.

АНОТАЦІЯ

Асанова А.Е. Формування лінгводидактичної компетентності майбутніх учителів української мови початкової школи з кримськотатарською мовою навчання. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. – Херсонський державний університет. – Херсон, 2015.

Дослідження присвячено проблемі формування лінгводидактичної компетентності майбутніх учителів української мови у початковій школі з кримськотатарською мовою навчання.

На підставі узагальнення методичних, психологічних і педагогічних джерел у роботі розкрито сутність поняття «лінгводидактична компетентність майбутнього вчителя української мови у початковій школі з кримськотатарською мовою навчання»; описано її особливості та складові (базові та метапредметні компетенції).

У дисертації розроблено, науково обґрунтовано й експериментально перевірено модель формування лінгводидактичної компетентності майбутніх учителів української мови у початковій школі з кримськотатарською мовою навчання, яка складається з цільового (формулювання мети та завдань лінгводидактичної підготовки майбутніх учителів української мови початкової школи з кримськотатарською мовою навчання), теоретико-методологічного (врахування підходів, принципів навчання), змістового (компоненти та етапи формування лінгводидактичної компетентності студентів) та блоку оцінки результатів освітньої діяльності (критерії, показники та рівні сформованості лінгводидактичної компетентності майбутніх фахівців). З'ясовано організаційно-педагогічні умови її формування та виокремлено компоненти: мотиваційний, когнітивний, діяльнісний і рефлексивний. Уточнено критерії, показники та рівні сформованості досліджуваного феномену.

Кількісний і якісний аналіз результатів експериментальної роботи підтвердив ефективність запропонованої моделі формування лінгводидактичної компетентності студентів спеціальності «Початкова освіта». Доведено доцільність реалізації методів і форм роботи: проведення методичного семінару, майстер-класу, запровадження спецсемінару, видання тримовної газети, заповнення лінгводидактичного резюме та лінгводидактичного реноме, використання бінаправлених бі- та трилінгвальних вправ і завдань.

Ключові слова: лінгводидактична компетентність, модель формування лінгводидактичної компетентності, майбутній учитель української мови, початкова школа з кримськотатарською мовою навчання, професійна підготовка.

АННОТАЦИЯ

Асанова А.Э. Формирование лингводидактической компетентности будущих учителей украинского языка начальной школы с крымскотатарским языком обучения. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.04 – теория и методика профессионального образования. – Херсонский государственный университет. – Херсон, 2015.

Исследование посвящено проблеме формирования лингводидактической компетентности будущих учителей украинского языка в начальной школе с крымскотатарским языком обучения.

На основе обобщения методических, психологических и педагогических источников, в работе раскрыта сущность понятия «лингводидактическая компетентность будущего учителя украинского языка в начальной школе с крымскотатарским языком обучения», под которой понимается интегративное качество личности, включающее совокупность базовых и метапредметных компетенций, позволяющих успешно осуществлять профессиональную деятельность в условиях учебного контактирования украинского и крымскотатарского языков; описаны ее особенности и составляющие (базовые и метапредметные компетенции). К базовым компетенциям отнесены коммуникативная, языковая, лингвистическая, социокультурная, лингвопедагогическая, текстовая и общепедагогическая; к метапредметным – переводческая, би- и трилингвальная методическая, кросс-культурная, предметная, информатическая, общеметодическая и литературоведческая. Каждая конкретная компетенция включает в себя ряд знаний и умений, ее определяющих.

В диссертации разработана, научно обоснована и экспериментально проверена модель формирования лингводидактической компетентности будущих учителей украинского языка в начальной школе с крымскотатарским языком обучения, состоящая из целевого (цель и задачи лингводидактической подготовки будущих учителей украинского языка начальной школы с крымскотатарским языком обучения), теоретико-методологического (учет подходов, принципов обучения), содержательного (компоненты и этапы формирования лингводидактической компетентности студентов) и блока оценки результатов образовательной деятельности (критерии, показатели и уровни сформированности лингводидактической компетентности будущих учителей).

Определены организационно-педагогические условия ее формирования в процессе профессиональной подготовки студентов (создание мотивационной среды, способствующей формированию лингводидактической компетентности, обеспечение теоретико-методической подготовки студентов к формированию лингводидактической компетентности, привлечение будущих учителей к оценочной деятельности, обеспечение лекционных и практических занятий по дисциплинам лингводидактического цикла учебно-методическими материалами).

Выделены структурные компоненты лингводидактической компетентности будущих учителей украинского языка в начальной школе с крымскотатарским языком обучения (мотивационный, когнитивный, деятельностный, рефлексивный). Уточнены критерии (личностно-мотивационный, знаниевый, познавательно-операционный, аналитико-оценочный) и их показатели. Охарактеризованы уровни сформированности исследуемого феномена (высокий, достаточный, средний, начальный).

Количественный и качественный анализ результатов экспериментальной работы подтвердил эффективность внедрения предложенной модели формирования лингводидактической компетентности будущих учителей украинского языка в начальной школе с крымскотатарским языком обучения. Доказана целесообразность реализации методов и форм работы, предусмотренных моделью формирования указанной компетентности студентов специальности «Начальное образование», а именно: проведения методического семинара, мастер-класса, внедрения спецсеминара, издания трехязычной газеты, заполнения лингводидактического резюме и лингводидактического ренеме, использования бинаправленных би- и трилингвальных упражнений и заданий, способствующих формированию лингводидактической компетентности будущих учителей украинского языка в условиях билингвальной учебной среды.

Ключевые слова: лингводидактическая компетентность, модель формирования лингводидактической компетентности, будущий учитель украинского языка, начальная школа с крымскотатарским языком обучения, профессиональная подготовка.

ANNOTATION

Asanova A. E. The formation of linguistic and didactic competence of future teachers of the Ukrainian language primary schools with the Crimean Tatar language of instruction. – The manuscript.

Dissertation for the degree of Candidate of Pedagogical Sciences in speciality 13.00.04 – Theory and Methodology of Professional Education. – Kherson State University. – Kherson, 2015.

The study is dedicated to the formation of linguistic and didactic competence of future teachers of Ukrainian language in primary school with the Crimean Tatar language of instruction.

Based on the methodological, psychological and pedagogical sources in the refined essence of the concept of «a linguistic and didactic competence future teachers of Ukrainian language in primary school with the Crimean Tatar language of instruction». Described its characteristics and construction (basic and metasubject competencies).

In the thesis is developed, scientifically grounded and experimentally tested model of a linguistic and didactic competence of future teachers of the Ukrainian language in schools with the Crimean Tatar language of instruction. It consists of a target (main and objective linguistic and didactic preparing of future teachers of the

Ukrainian language elementary schools with the Crimean Tatar language of instruction), a theoretical and methodological (accounting approaches, principles of training), a meaningful (components and stages of a linguistic and didactic competence of students) unit and evaluation of educational activities (criteria, indicators and levels of formation a linguistic and didactic competence of the future professionals). The organization and pedagogical conditions of its formation in the process of training students (the creation of a motivational environment conducive to the formation of linguistic and didactic competence, providing theoretical and methodological training of students to form this competence attract future teachers for valuation activities, providing lectures and workshops on subjects of linguistic and didactic cycle training and methodological materials). Defended the components: motivational, cognitive, activity, reflexive. Specified the criterions, indicators and levels of formation of the investigated phenomenon.

Quantitative and qualitative analysis of the results of experimental work has confirmed the effectiveness of the implementation of the proposed model of formation a linguistic and didactic competence of students of specialty «Primary education». The expediency of implementation methods and forms of work: conducting methodical seminar, master class, the introduction of special seminar, the publication of a trilingual newspaper, filling the linguistic and didactic resume and linguistic and didactic reputation, using of bi- and trilingual exercises and activities.

Keywords: a linguistic and didactic competence, a model of the formation a linguistic and didactic competence, a future teacher of the Ukrainian language, a primary school with the Crimean Tatar language of instruction, a professional training.

Підписано до друку 29.09.2015 р. Формат 60x90/16.
Папір офсетний. Друк різнографія. Гарнітура Times New Roman.
Ум. друк. арк. 0,9. Тираж 100 прим. Зам. № 40.

Віддруковано з готових оригінал-макетів в ТОВ „Айлант”
Свідоцтво про реєстрацію ХС №1 від 20.08.2000 р.
73000, м. Херсон, пров. Пугачова, 5/20
тел.: 49-33-48.